

Szolgáltató kancellária a SZIE-n

Az integráció tekintetében sok változást megélt Szent István Egyetemen a kancellár személye is új lett a közelmúltban. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma oktatásért felelős államtitkára és felsőoktatásért felelős helyettes államtitkára november 16-án adta át kinevezését Magyar Ferencnek, aki Figler Kálmánt váltja ezen a poszton. Mint ismert, a felsőoktatásban 2014-ben vezették be a kancellária rendszert azzal a céllal, hogy az intézmények gazdálkodása felelősebb és átláthatóbb legyen. Bár a kancellár felett a munkáltatói jogokat az EMMI minisztere gyakorolja, együttműködési kötelezettsége van a rektorral. Ebben a tekintetben szerencsés

–A Szent István Egyetem struktúrája 2014 óta valóban folyamatosan változott. Rendszeres időközönként elkészítettünk egy-egy szervezeti egységtől, vagy egy újat fogadtunk be, tehát nem volt könnyű az életünk, mondta *Tózsér János* rektor. Mint hozzátette, ezeket a változásokat, az intézmény korábbi struktúrájának köszönhetően szakszerűen tudták megoldani, és mindenkor az egységes egyetem kialakításán dolgoztak. Így ma már egységes szellemiséggel képviselik a Szent István Egyetem külügyeit a nemzetközi téren, egységes a külföldi hallgatók idegen nyelvű képzése, és a pályázatok elnyerése érdekében is sikerült a különböző karok kutatóit egy funkcionális hálóba rendezni. Az egyetem 8 karán 13 ezer hallgató és 450 PhD-s végzi tanulmányait. A munkavállalók létszáma mintegy 2000 fő, akiknek fele az oktató-kutató munkát végző tanár.

–A szervezeti átalakításokat mi lehetőségként éljük meg, mert minden változásban benne van a fejlődés lehetősége is, tette hozzá *Magyar Ferenc* kancellár, aki szerint az elmúlt időszak történéseit nem kudarcként élték meg. Olyan feladatnak tekintették, amit a magyar agrárium és agrár-felsőoktatás fejlődése érdekében kellett elvégezniük, s szerinte

ez sikerült. Ezért támogatták az Állatorvostudományi Kar önálló egyetemé válását is, hiszen így az letisztult profillal, a világ állatorvostudománya számára jobban látható módon tudja pozicionálni magát és az állatorvosképzést is. A kancellár szerint esetükben, az agrártudományok területén hasonló a helyzet, képzési profiljuk letisztult, ami úgy a képzéseikben, mint a kutatásaikban követi a „szántófeldőtől az asztalig” elvet. Bár, tette hozzá, nem egyszerű a több kampuszt (Békéscsabán, Szarvason, Budapesten kettőt és Gödöllőn) vezetni, pénzügyileg ellátni.

Nincsenek titkok, csak közös egyetemi érdek van

Kinevezésével kapcsolatban a kancellár *Palkovics László* államtitkár szavaira emlékezett, aki azt mondta, hogy a kancellária rendszer első időszakának munkája a gazdasági stabilitás megteremtése volt, ami költségvetési fegyelmet és kemény fiskális politikát igényelt, és ezt az első periódusban meg is oldották. A következő időszakban a hangsúly a fejlesztésekre, a fejlődésre tevődik át, amihez a kancellár munkájában még inkább szükség lesz majd a menedzser típusú ismeretekre. Azt se

helyzetben lévőknek tekintik magukat Tózsér Jánossal, hiszen nem most kezdik a közös munkát: 2013 óta együtt dolgoznak, Magyar Ferenc volt a SZIE főigazgatója, a külhoni képzésekért felelős vezetője. Vezetéstudományi elméletek szerint egy jól működő duális rendszerben három dologra van feltétlenül szükség: szimpátiára, bizalomra és közös múltra. Mint beszélgetésünk során kiderül, köztük nemcsak ezek vannak meg, abban is egyetértenek, hogy bár ebben a duális vezetési rendszerben egymásnak nem munkáltatói, a döntéseik erősen befolyásolják a másik vezető, és általa az egyetem sikerességét.

felejtjük el, hangsúlyozta Magyar Ferenc, hogy az egyetem kancellárjai nemcsak a gazdálkodásért, hanem az egyetem működtetéséért is felelősek. Fontosak a pénzügyi, számviteli kompetenciák, de azok megteremthetők egy jól felépített csapatban, a kancellár személye azonban nem helyettesíthető. Ő felel az egész szervezet működtetéséért, s ehhez a kommunikáció, a hálózatépítési tapasztalatok, a rendszerismeret stb. legalább olyan fontosak, mint a pénzügyiek. – En egy jó csapatot vettem át az előző kancellártól, akikre tudunk építeni, és ha azokat a lehetőségeket megra-

gátjuk, amikről a pályázatomban is írtam, akkor a Szent István Egyetem komoly fejlődési pályára állhat az elkövetkező években, aminek szeretnék az egyik segítője lenni, mondta.

– Az előtünk álló feladatok, a közös cél érdekében abban állapodtunk meg, hogy az egyetem ügyeit közösen intézzük, tette hozzá a rektor. Mint mondta, szinte mindent megbeszélnek, és mindegyikük a hozzá tartozó ügyekben dönt.

Magyar Ferenc szerint a kancelláriának az a feladata, hogy az alaptevékenységeket

segítse. Az egyetemen pedig az oktatás és a kutatás az alaptevékenység. Mint emlékeztetett, az elmúlt időszakban, mivel egy kemény fiskális fegyelmet kellett betartani, az akadémiai oldal részéről gyakran elhangzott, hogy a hangsúlyok eltolódtak, és nem mindig a szolgáltató típusú tevékenység jellemző a kancelláriára. Ahogy a pályázatában is leírta, a klasszikus, duális vezetési rendszerben – amiben a rektor és a kancellár egymás munkájára nincs közvetlen hatással, hiszen munkáltatói jogkörök nem köthetők egymással kapcsolatban hozzájuk –, tevékenységükkel befolyásolják a másik munkáját.

A rektor a szenátusban az akadémiai oldal összefogásával leszavazhatja a kancellár előterjesztéseit, ha úgy látja, hogy a kancellár nem azt képviseli, amire a jogszabályok felhatalmazták. A kancellár viszont minden, pénzügyi vonzattal járó rektori döntést felülbíráhatja, mivel ezek az ő ellenjegyzéséhez kötöttek. Magyar Ferenc szerint tehát egy jól működő duális rendszerben a két vezető között három dolog, a szimpátia, a bizalom és a közös múlt feltétlenül szükséges. Ahogy mindketten megerősítették, ezek megvannak közöttük, hiszen a kancellár a felsőoktatásból és a közigazgatásból „érkezett”, ezért, ahogy

fogalmazott, van egy közös tudatuk is, ugyanazt a nyelvet beszélik. Azt vallják a kancellárián, hogy ők szolgálatnak azért, hogy az oktatók és a kutatók maximális eredményeket érjenek el a munkájuk során. – Ez persze nem azt jelenti, hogy bedobjuk a gyeplőt, a kontroll-funkciókat következetesen működtetjük, hiszen a szervezet stabilitásáért mindig a kancellár a felelős, mondta.

Mivel a kinevezések átadásakor az államtitkár a kancellária rendszer nagy eredményének nevezte az egyetemek likviditási helyzetének javulását, arra is kíváncsiak voltunk, milyen helyzetben van jelenleg a SZIE, s miből származnak a bevételeik. Erre válaszolva Magyar Ferenc elmondta, hogy az egyetemeknek alapvetően négy bevételi forrásuk van, s ezek között néhány területen a SZIE-nek is erősödnie kell. Az egyik a hallgatók után befolyó képzési támogatások és költségtérítések, amiben külön bevételi forrást jelentenek a külföldi hallgatók. A harmadikat és a negyediket a pályázati források és a piaci megrendelések jelentik. Az egyetem anyagilag jó helyzetben van, folytatta pénzügyi helyzetük bemutatását a kancellár, még a hallgatói létszámok visszaesése ellenére is, ami egyébként majdnem a teljes felsőoktatásról elmondható. – Ennek következménye azonban esetünkben is egy visszatérítési kötelezettség, ami abból adódik, hogy 2016 őszétől 2017 szeptemberéig a hallgatói létszám csökkent. Ez azonban nem rendíti meg az egyetem költségvetését, tudjuk teljesíteni, mondta.

A hallgatói létszám tehát, ahogy általában az agrár-felsőoktatásban, nem pozitív irányba változik. Két éve, amikor a Fokozatváltás a felsőoktatásban című anyag a kormány elé került, az összes hallgató 7 százaléka tanult az agrárszakokon. A kormány célkitűzése akkor az volt, hogy 4 év alatt el kellene érni a 10 százalékot, hiszen az agrárium GDP-hez

való hozzájárulása is körülbelül ennyi. Ma azonban még rosszabb a helyzet, a teljes magyar felsőoktatásban inkább az 5 százalékhoz közelít az agrárszakokon tanuló hallgatók száma. Ezen tehát mindenképpen javítani kell, s ennek a folyamatnak állt az élére a Szent István Egyetem. A Szegedi Tudományegyetemmel és a Kaposvári Egyetemmel közösen sikeres pályáorientációs pályázatot nyújtottak be (EFOP 3.4.4-es projekt), aminek célja, hogy bemutat-

eredményes lesz a pályáorientációs programunk, mondta a kancellár. Ennek keretében, és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara szervezésében, a közel-múltban például az agrár-szak-középiskolák igazgatóival találkoztak. Mint ismert, a Földművelésügyi Minisztérium fenntartásában 64 iskola működik, ezeknek mintegy a fele ad érettségit. Ezeken a találkozón azzal a céllal mutatták be a pályáorientációs projektüket, hogy akik érdeklődnek az agrár-felsőoktatás iránt, azokat

hogyan milyen beavatkozások szükségesek a fejlődéshez.

Az egyetem minden karának, szakterülettől függetlenül, széles kapcsolatrendszere van cégekkel, mondta a rektor. Éppen az interjú napján írtak alá együttműködési megállapodást a ContiTech Fluid Automotive Hungaria Kft.-vel (Continental), amellyel azt tervezik, hogy a piac igényeinek megfelelő, posztgraduális képzést indítanak. Ebben a tekintetben még az út elején járnak, mert ahogy Tózsér

Forró Csatlós Norbert

Tózsér János: az előttünk álló feladatok, a közös cél érdekében abban állapodtunk meg, hogy az egyetem ügyeit közösen intézzük

Magyar Ferenc: a két vezető között három dolog, a szimpátia, a bizalom és a közös múlt feltétlenül szükséges

sák a fiataloknak: az agrárium innovatív ágazat, és nem úgy kell elképzelni, mint 15–20 évvel ezelőtt. Ebben a komplex, több évig tartó programban a pályaválasztás előtt álló fiatalokat, a tanárokat, a szülőket célozzák meg. Segítik a célcsoportjukat abban, hogy emelt szintű érettségit tegyenek és középfokú nyelvvizsgát szerezzenek. Hiszen ne felejtjük el, hangsúlyozta a kancellár, 2020-tól a magyar felsőoktatásba csak olyan fiatalok kerülhetnek be, akik a minimum 280 pontot elérve emelt szintű érettségit tesznek és középfokú nyelvvizsgájuk van. – Aki ma nem készül emelt szintű érettségire, az 2020-ban nem lehet a hallgatónk, és ezek a fiatalok ma már a középiskola második évfolyamán tanulnak! Mi ezt felismertük, és foglalkozunk vele, reméljük

minél hamarabb megismerhessék és céltudatosan foglalkozhassanak velük, hogy hallgatóikká válhassanak. Terveik szerint a pályáorientációs projektüket a gimnáziumokban is bemutatják.

Mint megtudtuk, széles kutatási portfólióval rendelkezik az egyetem, jelenleg mintegy 12 milliárd forintnyi projekten dolgoznak, és több pályázatuk van a szerződés-kötés fázisában. Ezt biztónak nevezte a kancellár, mert azt mutatja, hogy K+F területen a Szent István Egyetem annak ellenére jól áll, hogy a központi régióban van, ahol a források az ország többi régiójához képest szűkebbek. (Ez a helyzet 2020 után várhatóan megváltozik.) A piaci megrendelések számát viszont növelniük kell, most elemzik azok elmaradásának okait, és azt,

János fogalmazott, az oktatással kapcsolatban is vannak még olyan fontos feladataik, amelyeknek nem jutottak a végére. A kérdés úgy tehető fel, hogy a korunk z- és alfa-generációját hogyan, milyen módon kellene oktatniuk ahhoz, hogy a SZIE-t válásszák (a „z-generáció” az 1995 után, az „alfa” pedig a 2010 után születetteket jelenti). Pedagógiai kutatások ugyanis azt mutatják, hogy ennek a két generációnak más-más módon kellene átadni az ismereteket az egyetemen is. Fel kell készülni az okos oktatási eszközök használatára, ami pénz és törvényi szabályozás kérdése. Az oktatóknak pedig át kell gondolniuk, hogy egy-egy tantárgy esetében milyen teret adnak az egyéni vagy a csoportos feladat- és problémamegoldásnak.

Tapasztalataik szerint ugyan →

→ is a középiskolából az egyetemre érkező diákoknak nem kellő a feladatmegoldó készsége. Svédországban például már az óvodában elkezdik az ifjúság ilyen irányú felkészítését, a későbbi munkahelyek szempontjából ugyanis fontos, hogy egy munkatárs képes legyen csapatban dolgozni, összegyűjteni a feladathoz az információt, azt megérteni, majd megoldani. Eldöntendő, hogy a jelenleg alkalmazott oktatási metódusunk jó-e? – tette föl a kérdést a rektor, mert mint mondta, a z-generáció hamarosan hallgatóvá válik, s nekik már más készségeik vannak. Digitális eszközöket használnak (okos telefon, táblagép), egyszerre több dologra tudnak figyelni, és elvetik a klasszikus lineáris tanulási modellt. Ezért tovább kívánják fejleszteni például az e-learning-alkalmazást.

Vannak olyan kormányzati elgondolások, csatlakozott a rektor által elmondottakhoz Magyar Ferenc, amelyek ebben a tekintetben is helyzetbe hozhatják az egyetemet. Arra ugyanis, hogy az elkövetkezendő időszakban milyen területekre kell és érdemes fókuszálni, létezik egy kormányzati anyag: a Digitális Jólét Program 2.0. Erről nyáron született kormányhatározat, ami az egyes területeken konkrét célokat és feladatokat határoz meg, Magyarország digitális agrárstratégiáját például 2017. december 31-éig kell elkészíteni. Ebben a Szent István Egyetemnek is jelentős feladatai vannak. Az úgynevezett digitális agrárakadémiának pedig 2018. június 30-áig kell elkészíteni a terveit, összeállítani a költségvetési igényét, a működési rendszerét. Ezek alapján létre kell hozni egy olyan oktatási rendszert, amely – a különböző képzési szinteken – felöleli a precíziós gazdálkodás területeit, „érzékenyíti” a gazdálkodókat az okos megoldások, az okos eszközök használata iránt. Meghatározzák azt a tananyagot, amit a különböző felnőttképzési tanfolyamokon

A Kárpát-medence egy oktatási és gazdasági tér

A közelmúltban tartották a VI. Kárpát-medencei Összefogás Fórumot, ahol bejelentették: a korábbi 40-hez képest 107 falugazdász működik majd a Kárpát-medencében. Az ő felkészítésükben, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara mellett szerepe lesz a Szent István Egyetemen is. Erről *Magyar Ferenc* tájékoztatót, hiszen mielőtt kancellár lett, a Szent István Egyetem főigazgatójaként a külhoni képzésekért felelős vezető volt. Mint mondta, büszkék arra, hogy a SZIE az egyetlen olyan felsőoktatási intézmény, amelynek a külhoni országokban, Vajdaságban, Székelyföldön, Kárpátalján és Felvidéken egyaránt vannak képzései és képzőhelyei. Régóta és tudatosan építkeznek ezeken a területeken, hiszen azt vallják, hogy a Kárpát-medence egy oktatási és gazdasági tér, ezért a külhoni magyarsággal, az ottani hallgatóikkal is úgy foglalkoznak, mint az anyaországiakkal. Kevesen tudják, hogy Romániában, 1991-ben, a rendszerváltást követően, amikor lehetővé vált a magyar nyelvű felsőoktatás, a Szent István Egyetem jogelődje, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem volt az első, amelyik képzést indított Csíkszeredében. Húsz éves múltat tekint vissza a Vajdaságban, Zentán és a Kárpátalján indított képzésük is. Agrárinnovációs centrumokat hoztak létre Székelyföldön és a Vajdaságban.

Tóth Katalinnal, az FM helyettes államtitkárával évek óta eredményesen dolgoznak együtt, talán ezért is kapták meg a lehetőséget, hogy a Szent István Egyetem, mint olyan, amelyik jól ismeri a külhoni problémákat, vegyen részt a határon túli gazdaságsadalom felkészítésében, a felnőttképzési programokban. Ezt most már egy kormányhatározat is megerősíti. Gödöllőn létrehozta egy Kárpát-medencei agrár- és vidékfejlesztési innovációs központot, ehhez 5 korszerű videokonferenciás rendszerrel tudnak csatlakozni a külhoni magyar gazdák. Nem kell tehát senkinek több száz kilométert utaznia, ha részt kíván venni egy általuk meghirdetett tanfolyamon. Azt, Gödöllőről indítva, négy másik országban tudják egyszerre, egy időben megtartani. Ezzel együtt ott is vannak felkészült, agrárvégzettségű oktatók, konzulens tanáraink. Innen, a térségi tapasztalaton és a négy országban meglévő kapcsolati hálón alapuló ötlet, hogy a Szent István Egyetem – a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával együttműködve – meghatározza, hogy a jövőbeni falugazdászoknak milyen felkészítésen kell részt venniük, hogy élni tudjanak a magyar kormány által biztosított lehetőséggel.

és a szaktanácsadók képzésében oktatni kellene (precíziós eszközök, agrárinformatika, okos eszközök), és amit a felsőoktatásban beépítenek a tantárgyaikba is.

A rektor által elmondottakhoz csatlakozva a kancellár még azt is megemlítette, hogy a XXI. században mindenki a saját tempójában szeretne tanulni, így más típusú eszközökön kell elérni a hallgatókat. Ebben a tekintetben előre gondolkodva, két olyan pályázatot nyertek, amelyekből tananyagot tudnak fejleszteni, továbbá duális képzési szerződéseket köthetnek és működtethetnek az ipari szektor képviselőivel. Ebben a tananyag-fejlesztési projektben már a modern oktatási technológiákat alkalmazzák majd (blended learning, webinárium). Ahogy a

kancellár fogalmaz, öröm a számukra, hogy ezekből a kormányzati stratégiákból és megnyert pályázatokból is látszik: a fenntartó számít a Szent István Egyetemre, komoly feladatokat rendel hozzájuk.

Ehhez azonban felkészült és színvonalas bérezéssel ellátott oktatói gárdára is szükség van. Erről szólva a rektor elmondta, hogy a Szent István Egyetem 8 karán oktatott diszciplínák mindegyike akkreditált képzésben történik. Ez év őszén volt az egyetem általános, egységes intézményi akkreditációja, a szakokat is beleértve. Bár az eredményét még nem ismerik, de az kijelenthető, hangsúlyozta, hogy az oktatói kapacitással nincs gondjuk. Bérszínvonaluk azonban valóban kritikus, és ezért van az, hogy ha valaki bizonyos tudományterületeken

doktorátust szerez, jó eséllyel gyorsan el is megy, mert jobb keresetnek jut az egyetemen kívüli szektorban. Tózsér János azonban azt is hangsúlyozta, hogy a Szent István Egyetem oktatói karának zöme elkötelezett, ezért, a lehetőségeikhez képest, ösztöndíjakat alapítottak, amelyeknek a pénzügyi háttérét is egy sikeres pályázat teremtette meg. Ilyen a Grassalkovich-ösztöndíj, amely az oktatóknak, kutatóknak tesz lehetővé, beosztás kategóriák szerint, anyagi támogatást. Létezik egy állami, minisztériumi kezdeményezés is, az Új Nemzeti Kiválóság Program, ennek keretében oktatók és hallgatók kaphatnak speciális ösztöndíjat. Ebben a Szent István Egyetem nagyon jól szerepelt, sok diákjuk és tanárjuk vette sikeresen az akadályokat. A Dimény Imre-ösztöndíjat a hátrányos helyzetű, a hátrányos térségből érkező hallgatók számára alapították, ami szintén anyagi segítséget jelent a rászorulóknak. Ezekon kívül, ha valamelyik munkatársuk egy vagy több kutatási pályázat keretében többletmunkát végez, azt is kifizetik.

Végül arra kérdésre, hogy milyen elvárásokkal indulnak a közös munkának, a kancellár válaszolt, aminek tartalmával a rektor is egyetértett. Szerencsések, hiszen a közös munkájuk, ami most új dimenzióba lépett, nem új keletű: 2013 óta dolgoznak együtt. A legtöbb dologról egyformán gondolkodnak, s azt a fajta nyitottságot, ami korábban is jellemezte a kapcsolatukat, mostantól a szervezeti struktúrában is leképezik, így például közös kabinetük lesz. Nincsenek titkok, csak közös egyetemi érdek van, a Szent István Egyetemen és az agrár-felsőoktatásnak a jövőjével kell foglalkozniuk. Mert mint megerősítette, bár a duális vezetési rendszerben a két vezető egy másnak nem munkáltatója, a döntéseik erősen befolyásolják a másikat, és általa az egyetem sikerességét.

BÁRDOS

